

ВАРНЕНСКИ СВОБОДЕН УНИВЕРСИТЕТ „ЧЕРНОРИЗЕЦ ХРАБЪР“
ФАКУЛТЕТ „МЕЖДУНАРОДНА ИКОНОМИКА И АДМИНИСТРАЦИЯ“
КАТЕДРА „ИКОНОМИКА“

Утвърдил:
Декан:
(доц. д-р Елеонора Танкова)

ПРОЦЕДУРА
ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ДЪРЖАВНИ ИЗПИТИ
НА СТУДЕНТИТЕ ОТ СПЕЦИАЛНОСТ
„МЕЖДУНАРОДЕН БИЗНЕС“
(образователна и квалификационна степен „БАКАЛАВЪР“)
И КРИТЕРИИ ЗА ФОРМИРАНЕ НА ОЦЕНКАТА

Настоящата процедура се основава с изискванията на Закона за висше образование и е съобразена с Наредба № 1 на ВСУ „Ч. Храбър“ за учебната дейност, раздел IV Дипломиране.

Обучението в специалност „Международен бизнес“ в образователно-квалификационна степен „бакалавър“ завършва с държавен изпит по специалността или защита на дипломна работа/ магистърска теза, за което в учебния план са определени 10 кредита.

1. Общи характеристики на държавния изпит в ОКС „бакалавър“.

Обучението на студентите в образователно квалификационната степен „бакалавър“ завършва с държавен изпит по специалността или защита на дипломна работа (при среден успех от следването над много добър 5).

Държавният изпит е писмен. Формата на държавния изпит е утвърдена от катедрения съвет. Държавният изпит включва писмено разработване на два въпроса от Въпросника за държавен изпит. Въпросникът за държавен изпит обхваща основни теми от изучаваните дисциплини.

Въпросникът за държавен изпит се оповестява в сайта на университета, и се предоставя на студентите от курса. Въпросникът е на разположение и при инспектора на катедрата.

Продължителността на държавния изпит, утвърдена от катедрения съвет, е четири астрономически часа.

Оценките от писмения изпит се оповестяват в деня на неговото провеждане.

2. Държавна изпитна комисия за провеждане на държавния изпит.

Държавният изпит се провежда от Държавна изпитна комисия, назначена от Ректора на Университета.

Държавната изпитна комисия включва най-малко трима хабилитирани преподаватели от катедрата, секретар и квестор.

Всяка държавна изпитна комисия има председател и членове. Държавният изпит се осъществява на основата на официален изпитен протокол. Държавната изпитна комисия работи като колективен орган.

Функциите и отговорностите на държавната изпитна комисия са:

- Да провери писмено разработените въпроси от дипломанта;
- Да даде оценка за качеството на писмено разработените изпитни въпроси от дипломанта;
- Оценката на Държавната изпитна комисия е окончателна.

3. Процедура по провеждане на държавния изпит.

На студентите се предоставят еднакъв брой празни листи с печат. Най-отгоре на първата страница студентът трябва да информира за: трите си имена и факултетен номер, точната дата на провеждане на държавния изпит, номерата на изтеглените на случаен принцип изпитни въпроси от Въпросника за държавен изпит. Страниците с писмения текст се номерират в средата на горната част на страницата. Писменият текст може да се разположи и на двете страници на един лист, като всяка страница се номерира отделно. Преди започване на писменото излагане на отговора по всяка една от изтеглените теми /изпитни въпроси/, нейното заглавие се изписва с пълен текст. Писмената работа трябва да е четливо написана и предадена в добър външен вид.

Държавният изпит е финалът на продължителната дейност по обучението на студента в ОКС „бакалавър”. Сценарият, по който протича държавния изпит, е следният:

1. Председателят на Държавна изпитна комисия представя нейния състав и правилата за провеждане на държавния изпит.

2. Председателят на Държавната изпитна комисия (или друг неин член) и представител на студентите разбъркват билетите с въпросите от Въпросника за държавен изпит. На случаен принцип се избират двама студенти, които изтеглят два изпитни въпроса от Въпросника за държавен изпит.

3. Председателят на Държавната изпитна комисия (или друг неин член) записва на дъската номерата на изтеглените изпитни въпроси от Въпросника за държавен изпит, обявява началото на изпита и съобщава продължителността му.

4. Дипломантите представят в писмен вид отговорите си на изтеглените въпроси от Въпросника за държавен изпит.

5. Председателят на Държавна изпитна комисия обявява края на държавния изпит и съобщава реда за предаване от студентите на изпитните материали.

6. Държавната изпитна комисия оценява писмените материали, в които студентите са представили отговорите си на изпитните въпроси.

7. Председателят на Държавната изпитна комисия обявява резултатите от проведения държавен изпит.

4. Оценяване на писмените работи.

Последният етап от провеждането на държавния изпит е оценяването на писмените материали, разработени от студентите в отговор на изпитните въпроси. Това се прави от Държавната изпитна комисия. За проведения държавен изпит легитимен характер има оценката на Държавната изпитна комисия.

Изисквания към писмените отговори на изпитните въпроси.

Дипломантът в писмения си материал, разработен по изпитните въпроси на държавния изпит, представя конкретно, ясно и компетентно своите знания в отговор на изпитните въпроси.

Писмените отговори трябва да са конкретни и обосновани. Дипломантът трябва с факти и с логически доказателства да изложи знанието си и да се аргументира по всеки изпитен въпрос.

Писменият материал, разработен от студента по изпитните въпроси, трябва да демонстрира владение както на научния, така и на българския език; да е написан грамотно, както стилово, така и граматически. Стилът на изложението се оценява съобразно следните основни характеристики на изложението:

- Структурираност на текста;
- Яснота на изказа;
- Логическа подреденост.

Критерии за оценка.

Основни критерии при оценяването на писмените работи са:

- Познания по изпитните въпроси: пълнота, задълбоченост, точност и аргументираност на отговорите;
- Балансирано и логически построено представяне на различните компоненти на изпитните въпроси;

- Защита на собствени тези и изясняване на спорни аспекти на темата, ако това го позволява изпитния въпрос;
- Правилен език, добър и ясен стил, обща езикова грамотност.

Относителна тежест на критериите за оценка на писмените работи:

- Пълнота, задълбоченост, точност и аргументираност на отговорите – 60 %;
- Балансирано и логически построено представяне на различните компоненти на изпитните въпроси - 30 %;
- Правилен език, добър и ясен стил, обща езикова грамотност – 10 %.

Общо: 100 %

В случай че единият или трите писмени отговора не са авторски, разработката се оценява с оценка Слаб 2.

Процедура по оценяване.

По време на оценяването на разработките всеки член на Държавната изпитна комисия си води бележки по определените критерии за оценяване на писмените работи. В съответствие с тези критерии, членовете на Държавната изпитна комисия подготвят своите предварителни оценки за всеки студент.

Решенията за оценка на резултатите от държавния изпит се вземат на закрито заседание и при открито гласуване с обикновено мнозинство на членовете на Държавната изпитна комисия. Оценката е осреднена по шестобалната система и се определя по следния начин:

1. Всеки член на Държавната изпитна комисия предлага своята оценка за дадените от дипломанта писмени отговори на изпитните въпроси.

2. В случай на разминаване между оценките на членовете на Държавната изпитна комисия с единица, писмената работа се преглежда повторно за определяне на крайната оценка.

3. Окончателната оценка е средноаритметична от оценките на членовете на Държавната изпитна комисия по шестобалната система.

5. Дипломиране със защита на дипломна работа.

Избор на тема за дипломна работа.

Темите на дипломните работи се определят съвместно от дипломанта и научния ръководител. За ориентация на студентите се препоръчва на студента да се запознае с примерните теми за дипломни работи в катедрата, които ги има на разположение и в сайта на Университета. Студентът подава заявление с избраната тема до катедрата. Студентът има право да си избере и научен ръководител. Темите и научните ръководители се утвърждават на катедрено заседание.

Темите за **ОКС „бакалавър”** трябва да бъдат комплексни, да обхващат предимно традиционно прилагани в практиката дейности и методи. Те имат за цел затвърждаване на знанията, получени през семестриалното обучение и тяхното адаптиране към конкретните условия и сфери на знания за специалността.

Научно ръководство.

Научен ръководител може да бъде хабилитирано лице или нехабилитиран преподавател с образователна и научна степен „доктор”.

Научният ръководител е длъжен:

1. Съвместно с дипломанта да определи **темата** на дипломната работа. Решават се въпросите за обекта и предмета на изследването, целта и ползността за подготовката на дипломанта, значимостта на решавания практически и/или научен проблем. Целта присъства пряко или косвено в заглавието и обуславя осигуряващите я задачи.

2. Да изготви съвместно с дипломанта **задание** за дипломната работа, което да съдържа: заглавие; съдържание, обект и предмет на работата; цел и задачи за постигането ѝ.

3. Съвместно с дипломанта да изготви **програма** за изпълнение на заданието – методите на анализ по структурата на дипломната работа; препоръчани литературни и други информационни източници по темата; работно съдържание; срокове за изпълнение на съответните ангажименти от дипломанта.

4. Да оказва **научна и методична помощ** на дипломанта по време на разработването на дипломната работа.

5. Да провежда **контрол** за изпълнението на програмата и да проверява качеството на извършената работа. Да преглежда материалите по дипломната работа и да изисква от дипломанта необходимите корекции. При забавяне или неизпълнение, предлага мерки – удължаване срока на работа, отписване на дипломанта или др. Промените, съгласувани с ръководителя на катедрата, се отразяват в Списъка на дипломантите.

6. Да удостовери с подпис на заглавната страница на подвързаната дипломна работа, че тя се **приема за защита** и да **предложи рецензент**.

7. Да съдейства на дипломанта при подготовката на **експозето** му за защитата на дипломната работа.

Изисквания към дипломната работа се дават като насоки от научния ръководител, както и утвърдени от катедрата стандартни изисквания и методически изисквания за подготовка на дипломна работа, като обем, структура, срок на предаване, брой дипломни работи и експозета, електронен носител с дипломната работа, които се предават и т.н.

Допускане до защита на дипломна работа.

До защита се допускат дипломанти, които са изпълнили задълженията си за семестриалното обучение по учебния план, отговарят на изискването за минимален успех (за ОКС „бакалавър“), имат утвърдено задание и при преценка на научния ръководител, че дипломната работа е изпълнена съгласно изискванията, удостоверено с подпис на заглавната ѝ страница. На катедрено заседание се определят рецензенти на дипломните работи.

Организация и протичане на защитата.

Защитите на дипломни работи са публични и се провеждат в сроковете, предвидени в Учебния план.

Дипломантът е длъжен да се яви в залата най-малко 15 минути преди обявения час и да организира технически представянето си. Председателят на ДИК открива заседанието, представя членовете на Държавната изпитна комисия и регламента за представяне и обсъждане на дипломните работи.

Процедурата за защита на дипломната работа включва следните етапи:

- Дипломанта прави кратко изложение на целите и задачите на дипломната работа и постигнатите резултати.
- Рецензията се представя от рецензента, а при отсъствие, от член на комисията, определен от председателя на ДИК. Представят се основните мотиви и предлаганата оценка.
- Председателят дава думата на членовете на ДИК за въпроси. Въпросите следва да бъдат ориентирани към тематиката на дипломната работа.
- Дипломантът дава пояснения, свързани с критичните бележки в рецензията и отговаря, като може да поиска уточнения по въпросите. Членовете на ДИК могат да изискат допълнителни пояснения.

Научният ръководител, независимо дали е член на ДИК, не задава въпроси, но може да даде допълнителни пояснения. Председателят може да допуска кратки въпроси и пояснения от специалисти, които не са членове на ДИК.

Оценяване на дипломната работа.

Оценяването се провежда от ДИК на закрито заседание. Оценката на ДИК е комплексна и отразява изпълнението и защитата на дипломната работа. Комплексната оценка е средноаритметична, като се елиминират силно отклоняващите се оценки или те се коригират от съответните членове на ДИК.

Оценката за изпълнение се базира на качествата на дипломната работа, мнението на научния ръководител и оценката в рецензията. Съобразяват се следните показатели:

- Трудност на темата; обхват и обем на дипломната работа; методологична сложност; оформление; обща и терминологична грамотност; яснота, аргументираност и убедителност на стила;
- Степен на познаване на общите и специални проблеми;
- Постигане на поставената цел;
- Прилагане на съвременни методи на анализ;
- Умение за работата с литературните източници;
- Полезност и приложимост на дипломната работа;
- Правилност и обосновааност на изводите и препоръките;
- Наличие на недостатъци и допуснати грешки.

Критериите за оценка за **защита** са:

- Познаване на материята по темата;
- Пълнота и точност на изложението и на отговорите на въпросите;
- Общи и специални познания и умения в областта на темата;
- Разбиране на същността на целта и задачите и пътя на тяхното решаване;
- Умение за излагане на тезите логично, последователно, ясно, аргументирано и убедително;
- Умение за изслушване, разбиране и отговаряне адекватно на поставените въпроси;
- Способности за критично, абстрактно и конкретно мислене;
- Способност за бързо, гъвкаво и комбинативно реагиране по въпросите;
- Способност за сравнения, обобщения и изводи;
- Изразяване на правилен български език; владееене на специфичната професионална терминология и стил на изложение;
- Наличие на публикации по дипломната работа.

Председателят на ДИК обобщава комплексните оценки, поставени от членовете на ДИК. След оформяне на оценките – цифрени и буквени (А до F в съответствие с ECTS) се нанасят в протокола, който се подписва от членовете на ДИК.

След закритото заседание, председателят на ДИК съобщава оценките пред присъстващите на публичната защита.

Когато защитата на дипломната работа не е успешна и се постави оценка Слаб 2, ДИК може да излезе с решение:

- необходимо е доработване на дипломната работа;
- трябва да се разработи нова дипломна работа.

Решението се вписва в протокола.

Оценките от държавните изпити и защиты на дипломни работи (цифрови и буквени по ECTS) и кредитите се нанасят от председателя на ДИК в главните книги.

**Процедурата е приета на заседание на катедрения съвет на катедра „Икономика”
с Протокол №2 / 16.09.2019г.**